

PERSBERICHT

plaatseensteen.nl

Op zondag 7 juni zal een online campagne worden gelanceerd met een nieuwe vorm van herdenken: duizenden mensen kunnen op plaatseensteen.nl een actieve rol spelen in de totstandkoming van een memorial dat op 7 mei 2016 op de Dam in Amsterdam zal worden onthuld. Door het plaatsen en verplaatsen van virtuele steentjes op plaatseensteen.nl werken de deelnemers mee aan het schrijven van de namen van 31 doden.

Op 7 mei 1945, twee dagen na de capitulatie, verloren minstens 31 mensen hun leven op de Dam in een kogelregen tijdens schermutselingen tussen Duitse soldaten en leden van de Binnenlandse Strijdkrachten. Het was het laatste grote bloedbad op Nederlandse bodem. Jarenlang was het aantal slachtoffers onduidelijk en was hun identiteit grotendeels onbekend.

Stichting Memorial 2015 voor Damslachtoffers 7 mei 1945 deed jarenlang onderzoek naar het schietincident en slaagde erin de namen van de doden te achterhalen. De stichting beijvert zich voor de totstandkoming van een memorial met de namen van hen die op de Dam het leven lieten.

In samenspraak met curator Ronald van Tienhoven heeft de stichting de Amsterdamse studio Moniker opdracht gegeven om het gedenkteken te ontwerpen. Moniker heeft het voorstel gedaan om via plaatseensteen.nl het ontwerp online met een groot aantal deelnemers te ontwikkelen.

Hiermee wordt herdenken in de waarste zin van het woord een collectieve gebeurtenis, en identificeren de deelnemers zich nog intensiever met de zowel de historische gebeurtenis als de slachtoffers.

De online campagne loopt tot februari 2016. De op plaatseensteen.nl geschreven namen zullen in een natuurstenen plaat worden gegraveerd. Op 7 mei 2016 zal het memorial op de Dam worden onthuld.

Achtergronden van het project: Memorial 2015-2016 en plaatseensteen.nl

Inleiding

Op 7 mei 2015 was het precies zeventig jaar geleden dat tientallen mensen op de Dam omkwamen bij schermutselingen tussen de Binnenlandse Strijdkrachten en eenheden van de Duitse Kriegsmarine in de Grote Club. Door de jaren heen wordt steeds weer aan deze dramatische gebeurtenis gerefereerd als een typisch voorbeeld van wat er kan gebeuren in de overgangssituatie tussen oorlog en vrede. Nederland was op 5 mei reeds bevrijd, maar door de chaos die daarna ontstond heeft het toch kunnen gebeuren dat vlak ná de bevrijding deze schietpartij heeft kunnen plaatsvinden. Misschien blijft het altijd een mysterie wat precies de aanleiding tot deze schietpartij is geweest, en waarom de daders nooit zijn vervolgd.

Twee jaar na de oorlog werd een herdenkingsplaquette aangebracht aan de gevel van de Groote Club op de hoek van de Dam en de Kalverstraat: "Ter herdenking van de burgers die 7 mei 1945 op de Dam gevallen zijn".

Het is een zeer beknopte boodschap, waar dagelijks massa's mensen aan voorbij lopen. De meesten zal de aanwezigheid van deze plaquette ontgaan, temidden van de hektiek op de hoek van een van de drukste winkelstraten.

Wat opvalt is de zeer algemene strekking van de plaquette: aantallen slachtoffers worden niet genoemd, laat staan hun namen. Wellicht was het vlak na de oorlog te vroeg om specifiek te zijn over deze gebeurtenis: Nederland had al te veel meegemaakt, het land moest in die jaren té veel verwerken. Nochtans is de schietpartij op de Dam het laatste grote bloedbad op Nederlandse bodem geweest.

In 1991 publiceerde de fotografiehistoricus en –conservator Flip Bool met historica Veronica Hekking een boek over de schietpartij met een uitgebreide selectie foto's die op 7 mei 1945 door een groot aantal fotografen waren genomen. Het was voor die tijd uitzonderlijk dat vanuit zoveel standpunten een dergelijke dramatische gebeurtenis zó indringend was vastgelegd.

Dat gegeven maakt de schietpartij op 7 mei tot een iconische gebeurtenis die meer aandacht behoeft en meer recht moet doen aan de verschrikkelijke consequenties: op dit moment kan met zekerheid worden vastgesteld dat minstens 31 mensen door de kogelregen op de Dam om het leven zijn gekomen. Aanvullend onderzoek door de Stichting Memorial 2015 voor Damslachtoffers 7 mei 1945 kan dit aantal nog doen stijgen.

Wat maakt deze gebeurtenis uniek?

1. De schietpartij op de Dam was het laatste grote bloedbad op Nederlandse bodem.
2. Het is de vraag of de Duitse soldaten die het vuur openden dit uit rancune hebben gedaan. Zij voelden zich naar alle waarschijnlijkheid bedreigd omdat sommige leden van de Binnenlandse Strijdkrachten (BS) in de dagen na 5 mei uiterst provocatief te werk gingen.
3. Er zijn ten opzichte van eerdere schattingen veel meer mensen om het leven gekomen. (Officieel dodencijfer was 22, na onderzoek minstens 31.)
4. Vrijwel alle verzamelde biografieën en getuigenissen van slachtoffers en getuigen worden door de stichting voor het eerst ontsloten en openbaar gemaakt.
5. Voor die tijd was het uitzonderlijk dat zoveel (merendeels bekende) fotografen aanwezig waren op de Dam. Het gevolg is dat er een grote hoeveelheid beeldmateriaal beschikbaar is, met foto's van o.a. Cas Oorthuys, Wiel van der Randen, Carel Blazer en Bert Haanstra.
6. De online campagne en het gedenkteken dat in 2016 zal worden onthuld.

Stichting Memorial 2015 voor Damslachtoffers 7 Mei 1945 is opgericht met als doel om onderzoek te doen naar de omstandigheden waaronder de schietpartij op 7 mei 1945 heeft kunnen plaatsvinden, het vaststellen van het aantal dodelijke slachtoffers, het vinden van namen en verhalen, en het totstandbrengen van een memorial, website, publiekscampagne en publicatie.

De stichting wordt gevormd door bestuursleden Ludmilla van Santen (historisch onderzoekster en genealoge), Johan Wieland (voorzitter/penningmeester en nabestaande slachtoffer), Rob Doves (nabestaande slachtoffer), en Norbert-Jan Nuij (historicus).

Na uitgebreid onderzoek heeft de stichting reeds 31 namen van slachtoffers met zekerheid kunnen vaststellen. Dit aantal is aanmerkelijk hoger dan het aantal van 22 slachtoffers dat jarenlang als officieel dodencijfer werd gebruikt. Hiervoor is diepgaand genealogisch onderzoek gedaan, en zijn diverse archieven geraadpleegd, met name het Amsterdams Stadsarchief dat een hoeveelheid historische documenten speciaal voor de stichting heeft gedigitaliseerd.

Na een uitgebreide verkenning waarbij meerdere kunstenaars deelnamen aan de eerste selectieronde, hebben het stichtingsbestuur en curator Ronald van Tienhoven gekozen voor **Moniker**.

Moniker is een in Amsterdam gevestigd kunst- en ontwerpcollectief dat in 2012 is opgericht door Luna Maurer, Jonathan Puckey en Roel Wouters. Moniker, een Engels woord dat zoveel betekent als 'bijnaam' of 'pseudoniem', ontwikkelt zowel autonome kunstprojecten

met een hoog experimenteel gehalte als projecten in opdracht. Moniker is in staat om in diverse analoge en digitale media te opereren en bedient daarmee, naast autonome kunstprojecten, een breed scala aan stakeholders en cliënten, zowel uit de culturele als commerciële sector.

Met hun projecten onderzoekt Moniker de sociale en culturele effecten van technologie en hoe ons dagelijks leven erdoor wordt beïnvloed. Vaak wordt het publiek actief betrokken bij door Moniker geëntameerde projecten die zich organisch ontwikkelen en inzicht geven in onderliggende structuren en organisatieprocessen.

Moniker specialiseert zich in interactieve media, drukwerk, video, installatiekunst en performances. Vorig jaar ontving Moniker de Amsterdam Prijs voor de Kunst 2014.

Het project – plaatseensteen.nl door Moniker

Moniker's voorstel behelst de ontwikkeling en realisatie van een digitaal én een fysiek gedenkteken in twee fases.

Op 7 mei 2015 werd in de Nieuwe Kerk het web platform **plaatseensteen.nl** gepresenteerd tijdens een herdenkingsbijeenkomst waarbij vele overlevenden, getuigen en nabestaanden aanwezig waren.

Iedere deelnemer aan plaatseensteen.nl kan per naam een virtueel steen leggen en verplaatsen. Een deelnemer kan deze handeling maximaal 31 keer uitvoeren: één keer per slachtoffer. Hiermee wordt een vorm van collectieve typografie gerealiseerd die daarmee ook een weerslag zal zijn van de actieve deelname van duizenden mensen.

De officiële start van **plaatseensteen.nl** vindt plaats op 7 juni 2015, en loopt door tot 7 februari 2016. Op die datum wordt de online participatie afgesloten en zal uit het visuele resultaat van de online campagne het definitieve ontwerp worden gerealiseerd in de vorm van een natuurstenen plaat met daarin de 31 namen van de slachtoffers. De plaat zal in het plaveisel van de Dam worden geïnstalleerd op het punt waar de Nieuwendijk uitkomt op de Dam. Hier vielen veruit de meeste slachtoffers.

De onthulling vindt plaats op 7 mei 2016.

Met deze vorm van virale publieksparticipatie sluit het voorstel van Moniker aan op andere projecten van het ontwerpbureau, en wordt met deze opzet actieve medewerking door duizenden mensen gegenereerd. Hiermee verwerft het gedenkteken een grote aanhang van zowel direct betrokkenen als een gemêleerd publiek van geïnteresseerden. De wens van stichting Memorial 2015 voor Damslachtoffers 7 mei 1945 om het gedenkteken óók betekenisvol te laten zijn voor jongere generaties wordt hiermee vervuld.

Relevante Websites:

[Stichting Memorial 2015 voor Damslachtoffers 7 mei 1945](#)

[Moniker](#)

[Plaatseensteen.nl](#) / [placeastone.nl](#)
